

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 661/2025-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených JUDr. Tünde Keszegh, PhD., Jókaiho 24, Komárno, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/22/2023 z 20. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/22/2023 z 20. februára 2025 **b o l o p o r u ř e n é** právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/22/2023 z 20. februára 2025 **z r u ř u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 172,36 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 661/2025-31 zo 4. decembra 2025 bola prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový

protokol“) a zásady rovnosti podľa čl. 14 dohovoru a podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/22/2023 z 20. februára 2025, ktoré navrhujú zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadajú o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupovali v procesnom postavení žalovaných v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. ■■■ a ■■■ v k. ú. ■■■ vedomom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6C/176/2009 na podklade žaloby žalobcu Slovenská republika – Lesy Slovenskej republiky š. p. Okresný súd žalobu zamietol rozsudkom z 9. novembra 2011, ktorý potvrdil Krajský súd v Prešove rozsudkom z 30. apríla 2013. Rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 6. septembra 2013.

3. Na základe podnetu žalobcu podal proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie, na základe ktorého najvyšší súd uznesením sp. zn. 4MCdo/12/2014 z 29. septembra 2015 zrušil rozsudky krajského súdu aj okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu.

4. Sťažovateľ 1 podal sťažnosť na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý rozsudkom z 19. mája 2020 v konaní pod č. 75041/17 (ďalej aj „rozsudok ESLP“) rozhodol, že Slovenská republika porušila jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. ESLP vyslovil, že konečný a záväzný rozsudok súdu vydaný v prospech sťažovateľa bol zrušený po uplatnení mimoriadneho opravného prostriedku, preto skúmal, či tento zásah bol zlučiteľný so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru, najmä s princípmi právneho štátu, právnej istoty a rovnosti zbraní, a to aj s odkazom na rozhodnutie vo veci DRAFT-OVA a.s. proti Slovensku. Na námietky vlády uviedol, že otázky riešené v konaní – úprava konfiškácie v roku 1945, platnosť konfiškačného rozhodnutia a účinky zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov sú bežné právne otázky spadajúce do obvyklej súdnej činnosti. Aj keď podľa najvyššieho súdu sa nižšie súdy dopustili omylu, keď dospeli k záveru, že konfiškácia nenadobudla účinky a že štát uznal vlastnícke právo právnych predchodcov sťažovateľa v priebehu obnovy evidencie, to nepredstavovalo „*vadu najzákladnejšieho významu pre súdny systém*“ ani akúkoľvek inú chybu alebo justičný omyl, ktoré by odôvodnili zásah do právoplatného rozsudku.

5. Okrem toho ESLP dodal, že predmet sporu mal pôvod v rozhodnutí o obnove evidencie pozemkov z roku 2000. Štát v nasledujúcom spore nepredložil také argumenty alebo dôkazy na ochranu svojich práv, aké neskôr predložil generálny prokurátor, a preto ESLP posúdil mimoriadne dovolanie ako ďalšie odvolanie alebo zastierané odvolanie. V závere dospel k záveru o porušení zásady právnej istoty bez potreby zaoberať sa porušením princípu rovnosti zbraní.

6. Okresný súd v konaní po vrátení veci (v dôsledku rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní) rozsudkom č. k. 1C/33/2016-497 z 31. marca 2021 žalobu zamietol. Jeho rozsudok bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 19Co/29/2021-560 z 23. augusta 2022. Obidva súdy vychádzali zo záverov rozsudku ESLP, že zrušením už právoplatného rozsudku bolo porušené právo žalovaných podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Poukázali na viazanosť rozsudkom ESLP podľa § 193 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a na povinnosť štátu vykonať rozsudok vyplývajúcu z čl. 46 ods. 1 dohovoru.

7. Proti rozsudku krajského soudu podal dovolanie žalobca. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudky krajského soudu a okresného soudu a vec vrátil okresnému soudu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné aj dôvodné, lebo odôvodnenie rozsudku odvolacieho soudu nespĺňa požiadavky ustanovené v § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP. Toto pochybenie identifikoval najvyšší súd v tom, že súdy nižšieho stupňa sa ani len nepokúsili polemizovať s argumentáciou najvyššieho soudu uvedenou v rozhodnutí sp. zn. 4MCdo/12/2014, ale trvali a poukazovali na rešpektovanie práva na právnu istotu, opierajúc sa o judikatúru ESLP. Podľa najvyššieho soudu poukazovanie odvolacieho soudu na princíp práva na spravodlivý proces a rozsudok ESLP, ktorý sa týkal výhradne porušenia práv žalovaného 1 v dôsledku procesnej otázky – podania mimoriadneho dovolania, nenahrádza povinnosť soudu prvej inštalacie a odvolacieho soudu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie a vysporiadať sa s ďalšími relevantnými otázkami.

8. Najvyšší súd odcitoval ustálenú judikatúru, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov. Napriek tomu v ďalšej časti odôvodnenia zaujal podrobný právny názor k žalobcom predloženým dovolacím otázkam: „*Je nadobudnutie vlastníckeho práva konfiškáciou na základe nariadenia 104/1945 podmienené vyznačením spôsobu doručenia konfiškačného rozhodnutia na upovedomení o konfiškačnom rozhodnutí*“ a „*Môže sa súd nižšej inštalacie odchýliť od záväzného právneho názoru dovolacieho soudu odvolávajúci sa na rozhodnutie ESLP v meritórnej otázke, ktorá bola v konaní právoplatne vyriešená dovolacím súdom a ktorá nebola predmetom skúmania a právneho posúdenia ESLP.*“

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia zastávajú názor, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože sa ním porušuje povinnosť Slovenskej republiky vykonať rozsudok ESLP v zmysle čl. 46 ods. 1 dohovoru. Rozsudok ESLP vyslovujúci porušenie ustanovenia dohovoru ukladá členskému štátu povinnosť ukončiť porušovanie a vykonať nápravu následkov spôsobom, ktorým dôjde k obnove situácie existujúcej pred porušením (rozsudok z 31. 10. 1995 vo veci Papamichalopoulos a ďalší proti Grécku). Taký výklad vyplýva aj zo stanoviska k implementácii rozsudkov ESLP prijatého Benátskou komisiou na jej 53. plenárnom zasadnutí (13. – 14. december 2002).

10. Súdy nižšej inštalacie prijali individuálne opatrenie, ktorým odstránili pretrvávajúce negatívne následky vo vzťahu k sťažovateľovi a navrátili ho do situácie, v ktorej sa nachádzal pred porušením svojho práva. Naopak, najvyšší súd napadnutým rozhodnutím zabránil ukončeniu porušovania práva na spravodlivé súdne konanie, a to napriek viazanosti rozsudkom ESLP. Zo záveru ESLP o neexistencii dôvodov na znovuo tvorenie veci rozhodnutej s účinkami *res iudicata* vyplýva, že súdy museli rešpektovať právne názory vyslovené v zrušených rozsudkoch, ktorých revízia bola nezákonná, a prinavrátiť žalovaným také hmotnoprávne postavenie, aké mali pred vydaním rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní. Právny názor dovolacieho soudu, že súdy nižšej inštalacie mohli prehodnotiť svoj právny názor a osvojiť si alebo zohľadniť právny názor z rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní, je v rozpore s rozsudkom ESLP aj so zásadou právnej istoty.

11. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom najvyššieho súdu, že procesný deficit bol odstránený priznaním primeraného zadosťučinenia, ktoré bolo priznané sťažovateľovi 1 v dôsledku jeho emocionálneho stresu z právnej neistoty. Tým však nebol vykonaný rozsudok ESLP a nebol nastolený stav pred porušením dohovoru. Porušenie práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak spočíva v tom, že najvyšší súd:

- a) dospel nesprávne k záveru o prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP,
- b) riešil právnu otázku v rozpore so zásadou právnej istoty, *res iudicata* a rozsudkom ESLP,
- c) nevykonal rozsudok ESLP z 19. mája 2020,
- d) zrušením právoplatných rozhodnutí súdov nižšej inštancie zmaril a zrušil vykonanie nápravy, ktorú tieto sudy vykonali.

12. Napadnutým uznesením došlo podľa sťažovateľov aj k porušeniu ich práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 20 ods. 1 ústavy a k porušeniu zásady rovnosti garantovanej v čl. 14 dohovoru a čl. 12 ods. 2 ústavy. V tejto súvislosti odkazujú na právny názor najvyššieho súdu k povahe rozhodnutia o konfiškácii a k jeho účinkom. Najvyšší súd vysloveným právnym názorom podporuje, aby proces konfiškácie začatý v roku 1946 na základe nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov bol ukončený v prebiehajúcom súdnom konaní. Sťažovatelia trvajú na tom, že sú aktuálne považovaní za vlastníkov sporných pozemkov a žalobca je povinný preukázať nadobudnutie vlastníckeho práva v rámci súdneho konania. Ak je dovolací súd názoru, že je potrebné aplikovať ustanovenia uvedeného nariadenia, je povinný skúmať, či sú jeho ustanovenia v súlade so základnými právami a slobodami garantovanými ústavou a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd sa vyjadril k ústavnej sťažnosti prostredníctvom stanoviska predsedníčky senátu a sudkyne spravodajkyne, ktorá zotrvala na dôvodoch, ktoré viedli senát 4C k záveru, že vzhľadom na žalobcom vyčítané vady zmätočnosti, a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné, a preto sa ani ďalej nemusel zaoberať dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b), ktoré súvisia s nesprávnym právnym posúdením vecí. Podľa názoru najvyššieho súdu je jeho vecou určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov za predpokladu, že táto nie je nepriateľská k ochrane základných práv a slobôd. Vzhľadom na právoplatné skončenie veci nie je možné posudzovanie prípustnosti a dôvodnosti dovolania založiť nanovo na takej argumentácii, ktorá bola obsahom ústavnej sťažnosti. Sťažnosťou napadnuté rozhodnutie považuje za správne, avšak samotné rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponechala na úvahe ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Zúčastnená osoba vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zrekapitulovala obsah rozsudku ESLP a stotožnila sa s napadnutým rozhodnutím dovolacieho súdu, tvrdiac, že akceptovaním právneho názoru sťažovateľov by došlo neprípustne k zásahu do zásady legality. Podľa jej názoru rozsudky ESLP vo vnútroštátnom poriadku majú záväzný, avšak predovšetkým deklaratórny charakter. Ich účelom nie je nahrádzať rozhodovanie vnútroštátnych súdov a ani nedeterminujú konkrétny procesný postup, ktorý majú súdy po rozhodnutí ESLP v konkrétnej veci zaujať. Záväznosť sa prejavuje v povinnosti štátu odstrániť porušenie dohovoru, avšak spôsobom, ktorý je primeraný povahe porušenia a rešpektuje autonómiu vnútroštátneho procesného práva. Neexistuje pritom automatická povinnosť *restitutio in integrum*.

15. Možnosť priznať primerané zadosťučinenie nie je len „doplňkom“, ale priznanie zadosťučinenia treba považovať za plnohodnotný prostriedok nápravy. Ak by ESLP považoval obnovenie právoplatnosti pôvodného rozsudku za nevyhnutnú podmienku odstránenia porušenia, túto požiadavku by v rozsudku nepochybne explicitne formuloval. Tým, že tak neurobil, potvrdil, že sa má pokračovať podľa platného procesného stavu. Porušenie práva sťažovateľov malo spočívať v tom, že došlo k zásahu do princípu právnej istoty v dôsledku použitia mimoriadneho opravného prostriedku, pričom následky tohto rozhodnutia majú len procesný charakter, sú kryté práve náhradou nemajetkovej ujmy, ktorú poskytol sťažovateľom ESLP. Ak by všeobecné súdy nepostupovali v súlade s rozhodnutím najvyššieho súdu došlo by k zásahu do práv zúčastnenej osoby, ktorá legitímne očakávala, že jej vec bude meritórne a spravodlivo posúdená. Napadnuté rozhodnutie tak nebolo spôsobilé zasiahnuť do práv sťažovateľov, ktorých porušenia sa dovoľávajú.

16. Sťažovatelia nevyužili možnosť podať repliku k vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Námietky sťažovateľov súvisiace s tvrdeným porušením ich práva na spravodlivé súdne konanie smerujú proti záverom napadnutého uznesenia, ktorým najvyšší súd zrušil rozsudky krajského súdu a okresného súdu, ktorému vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keď toto svoje kasačné rozhodnutie založil na výčitke, že súdy nižšej inštancie sa nevysporiadali s argumentáciou najvyššieho súdu v jeho predošlom uznesení sp. zn. 4MCdo/12/2014. Podľa najvyššieho súdu sa rozsudok ESLP týkal výlučne procesných otázok vo vzťahu k žalovanému 1 súvisiacich s podaním mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom. To, že ESLP vyslovil porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, nezakladá automaticky právo súdov nižšej inštancie žalobu zamietnuť, keďže podľa názoru najvyššieho súdu rozsudok ESLP tieto zásadné otázky pre rozhodnutie vo veci samej ani nerieši. Rozhodnutie o porušení práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces nemá vplyv na hmotnoprávnu otázku zásadnú pre rozhodnutie vo veci samej tak, ako bola vyhodnotená v rozhodnutí sp. zn. 4MCdo/12/2014, ktoré je naďalej plne aplikovateľné.

18. Podstatou posúdenia je teda interpretácia mechanizmu záväznosti rozsudku ESLP pre všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu, ktorého skoršie kasačné rozhodnutie bolo vyhodnotené

ako porušujúce práva sťažovateľov chránené dohovorom, a najvyšší súd aktuálne koná o dovolaní v konaní, ktoré bolo po predchádzajúcom právoplatnom skončení veci „otvorené“ porušujúcim kasáčnym rozhodnutím.

IV.1. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

19. Dohovor ako medzinárodná zmluva o ľudských právach a základných slobodách je v súlade s čl. 154c ústavy súčasťou právneho poriadku a má prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Závazným interpretom dohovoru je ESĽP, ktorý vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru stabilne zdôrazňuje významné miesto, ktoré v demokratickej spoločnosti zaujíma právo na spravodlivý proces (Stanev proti Bulharsku [GC], 2012, bod 231; Airey proti Írsku, 1979, ods. 24). Táto záruka „je jednou zo základných zásad každej demokratickej spoločnosti v zmysle Dohovoru“ (Preto a ďalší proti Taliansku, 1983, bod 21).

20. Právo na spravodlivý proces sa musí vykladať v zmysle preambuly dohovoru, ktorá okrem iného vyhlasuje, že právny štát je súčasťou spoločného dedičstva zmluvných štátov. Svojoľnosť znamená popretie princípov právneho štátu a nemožno ju tolerovať v súvislosti s procesnými právami o nič viac ako v súvislosti s hmotnými právami (Grzęda proti Poľsku [GC], 2022, bod 339). Vzhľadom na to neexistuje dôvod na reštriktívnu interpretáciu článku 6 ods. 1 (Moreira de Azevedo proti Portugalsku, 1990, bod 66). Požiadavka spravodlivosti sa vzťahuje na konanie ako celok (Stran Greek Refineries a Stratis Andreadis proti Grécku, 1994, bod 49). Nedostatok spravodlivosti konania môže vyplývať zo série faktorov rôzneho významu.

21. Vyriešenie podstaty námietok sťažovateľov súvisí s obsahom práva na spravodlivý proces a s tým súvisiacim porušením princípu právnej istoty. Ochrana práva na spravodlivé súdne konanie na úrovni všeobecných súdov vychádza z kontinentálneho chápania ich úlohy nielen ako ochrancov zákonnosti, ale aj ako ochrancov ústavnosti, pričom na úrovni ústavnosti majú presadzovať nielen ústavou chránené základné ľudské práva a slobody, ale aj tie, ktoré sú chránené kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami s prednosťou pred zákonom.

22. Závaznosť rozhodnutí ESĽP vyplýva z čl. 46 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého sa vysoké zmluvné strany zavazujú, že sa budú riadiť právoplatným rozsudkom súdu vo všetkých prípadoch, v ktorých sú stranami. Mechanizmus dohľadu nad vykonávaním rozsudkov ESĽP je podľa čl. 46 dohovoru zverený Výboru ministrov. Žalovaný štát má voľnosť v tom, aby pod dohľadom Výboru ministrov zvolil prostriedky na splnenie povinnosti, ak sú zlučiteľné so závermi vyplývajúcimi z konkrétneho rozsudku (Szozzari a Giunta proti Taliansku, rozsudok z 13. 7. 2000, č. 39221/98 a 41963/98, bod 249). Nevykonanie alebo len čiastočné vykonanie rozsudku môže založiť medzinárodnú zodpovednosť štátu. „Štát je povinný nielen zaplatiť dotknutému subjektu priznané spravodlivé zadost'učinenie, ale tiež prijať individuálne a/alebo (ak to je na mieste) všeobecné opatrenia s cieľom ukončiť porušenia a napraviť jeho následky tak, aby bol sťažovateľ v takom rozsahu, ako je možné, uvedený do postavenia, v ktorom by sa nachádzal, ak by požiadavky dohovoru boli dodržané“ [Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) proti Švajčiarsku (č. 2) z 30. 6. 2009, sťažnosť č. 32772/02, bod 85].

23. Podobne ESĽP konštatoval, že z požiadavky účinného vykonania jeho rozsudku vyplýva, že okrem výslovne stanovenej povinnosti zaplatiť sťažovateľom spravodlivé zadost'učinenie, ktoré im ESĽP priznal, má odsúdený štát ešte ďalšiu povinnosť, a to ukončiť porušovanie dohovoru,

pokiaľ stále trvá, a uviesť sťažovateľa do situácie, v akej by sa nachádzal, pokiaľ by k porušeniu dohovoru nedošlo (Castillo Algar proti Španielsku, rozsudok z 28. 10. 1998, sťažnosť č. 28194/95, bod 60). Dôležité v tejto súvislosti je to, aby opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni zmluvným štátom boli zlučiteľné so závermi a duchom rozsudku (rozsudok Veľkej komory vo veci Ilgar Mammadov proti Azerbajdžanu z 29. 5. 2019, sťažnosť č. 15172/13, bod 186).

24. Pre posúdenie opodstatnenosti sťažnosti ústavný súd vychádzal najmä z povahy zásahu, ktorý ESĽP vyhodnotil ako zasahujúci do práv sťažovateľa chránených dohovorom, a z posúdenia možnosti dosiahnuť stav *restitutio in integrum*. V tejto súvislosti bolo potrebné zohľadniť, že náprava dôsledkov porušenia bola (a je) možná práve v konaní, ktoré prebiehalo v dôsledku existencie kasačného rozsudku porušujúceho práva sťažovateľa. V tomto konaní bolo možné navrátiť ho do právnej situácie, v ktorej sa nachádzal pred porušením svojho práva, v dôsledku zrušenia právoplatného a vykonateľného rozsudku znejúceho v prospech sťažovateľov.

25. To podľa ústavného súdu znamená, že konanie sa má vrátiť do momentu, ako keby rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/12/2014 porušujúce podľa rozsudku ESĽP princíp právnej istoty vôbec nebolo vydané. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd a krajský súd tento stav nastolili opakovaným zamietnutím žaloby, pričom, vychádzajúc z dôvodov rozsudku ESĽP, pri svojom rozhodovaní neboli povinné ani zohľadniť argumentáciu, ktorá bola obsahom odôvodnenia pôvodného kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu a neboli povinné na ňu v odôvodneniach nových rozhodnutí reagovať tak, ako im to vyčítal v napadnutom rozhodnutí najvyšší súd.

26. Najvyšší súd, naopak, zaujal názor, že pre sťažovateľov malo rozhodnutie ESĽP dopad len na procesné otázky a procesný postup súdu, a ak sa konanie vrátilo do štádia právoplatnosti rozhodnutia (rozhodnutím krajského súdu), proti ktorému bolo prípustné dovolanie, mal dovolací súd plnú prieskumnú právomoc, preto odstránil vyčítané nedostatky rozhodnutí nižších súdov svojím novým rozhodnutím, na ktoré rozsudok ESĽP už nemôže mať dopad.

27. Ústavný súd považuje tieto závery najvyššieho súdu za úplne formalistické, týmto postupom obchádza najvyšší súd záväznosť rozsudku ESĽP a ignoruje povinnosti, ktoré z neho vyplývajú. Ak sa totiž konanie vo veci sťažovateľov meritórne vrátilo do rovnakého stavu právoplatnosti rozhodnutia o zamietnutí žaloby a zároveň je daná potreba rešpektovať požiadavku rozumnej interpretácie rozsudku ESĽP, mal aj najvyšší súd pri posudzovaní dovolania žalobcu postupovať tak, ako keby rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/12/2014 (porušujúce právo sťažovateľa na právnu istotu) nikdy nebolo vydané. V takej situácii dovolací súd ani nemôže vyčítať nižším súdom, že sa nevysporiadali so závermi formulovanými v predošlom kasačnom rozhodnutí.

28. S ohľadom na závery ESĽP je rozhodujúce aj to, že ak dovolanie žalobcu obsahovalo totožnú argumentáciu, ako bola predtým obsahom mimoriadneho dovolania, nebolo možné akceptovať ju ako základ prípustnosti dovolania, pretože podľa ESĽP v mimoriadnom dovolaní išlo o argumentáciu novú, ktorá nebola predmetom dovtedajšieho konania, pričom ju žalobca mohol použiť v skoršom konaní, a keď takto nepostupoval, stalo sa dovolanie (slovami ESĽP) „*skrytým odvolaním alebo ďalším odvolaním (Ryabikh proti Rusku)*“. Osobitne to platí, ak ESĽP uvádza, že argumenty uvedené v dovolaní generálneho prokurátora „*nepredstavovali vadu najzásadnejšieho charakteru pre súdny systém, alebo akúkoľvek inú chybu alebo justičný omyl, ktoré by odôvodňovali zásah do právoplatného rozsudku v posudzovanej veci.*“.

29. Ústavný súd tak dospel k záveru, že ak podľa rozsudku ESLP kasačné rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/12/2014 porušilo právo sťažovateľa 1 na právnu istotu, a tým aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie, bolo povinnosťou všeobecných súdov napraviť jeho situáciu v naďalej prebiehajúcim konaní vydaním rozhodnutia, ktoré ho dostalo do rovnakej právnej pozície, v akej sa nachádzal pred porušením svojich práv. Tento stav bol dosiahnutý právoplatnosťou nového rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu. Ak najvyšší súd napadnutým uznesením tento stav spochybnil, porušuje napadnuté rozhodnutie právo sťažovateľa 1 na spravodlivé súdne konanie. Aj keď rozsudok ESLP konštatoval porušenie práv len vo vzťahu k sťažovateľovi 1, vychádzajúc z povahy procesného spoločenstva oboch sťažovateľov je potrebné následky vyplývajúce z porušenia práva na spravodlivé súdne konanie aplikovať na oboch sťažovateľov rovnako, a preto ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

30. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľov na zrušenie napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Po vrátení veci je najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť s tým, že podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je v ďalšom konaní viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

31. Nad rámec uvedených záverov ústavný súd dodáva, že výkon rozsudku ESLP vo veci sťažovateľa 1 (č. 75041/17) podliehal dohľadu Výboru ministrov. Zástupkyňa Slovenskej republiky pred ESLP v správe z 26. októbra 2022 informovala, že vo veci ██████ proti Slovensku bolo konanie vo veci prerušené do rozhodnutia ESLP. Po jeho rozhodnutí okresný súd zamietol žalobu s odkazom na dôvody rozsudku ESLP a krajský súd jeho rozsudok potvrdil s tým, že v čase podania správy bolo konanie právoplatne skončené. Výbor ministrov v rezolúcii CM/ResDH(2022)420 zo 14. decembra 2022 skonštatoval, že porušujúci štát vyplatil sťažovateľovi zadostučinenie a vykonal individuálne opatrenia priznávajúce rozsudku ESLP jeho plný efekt tým, že zamietnutím žaloby bol zachovaný stav pôvodného konania. Zároveň výbor ukončil dohľad nad výkonom rozsudku.

32. Ak najvyšší súd za tejto situácie napadnutým rozhodnutím narušil stav nastolený právoplatnými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, vytvoril situáciu, v ktorej nie je možné rozsudok ESLP považovať za vykonaný, čo zároveň potvrdzuje správnosť rozhodnutia ústavného súdu o porušení práv sťažovateľov napadnutým uznesením.

IV.2. K namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a zákazu diskriminácie podľa čl. 14 dohovoru a čl. 12 ods. 2 ústavy:

33. Podľa sťažovateľov majú porušenia práva na spravodlivý proces aj priamy negatívny dopad v podobe zásahu do ich vlastníckych práv, čím vedú aj k porušeniu ich práva na ochranu majetku. Hoci ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd ústavne neakceptovateľnou interpretáciou záverov rozsudku ESLP porušil základné právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie, toto jeho pochybenie samo osebe nepredstavuje zásah do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže zrušením sťažnosťou napadnutého rozhodnutia sa otvára priestor na to, aby sa

najvyšší súd po vrátení veci v ďalšom konaní vysporiadal s ochranou ich práva hmotnoprávneho charakteru.

34. Rovnaký záver platí aj pre možnosť poskytnutia ochrany princípu rovnosti a zákazu diskriminácie v novom konaní a rozhodnutí najvyššieho súdu. V týchto častiach preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 3 výroku).

V.

Trovy konania

35. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 1 172,36 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak pri dvoch sťažovateľoch predstavuje sumu 1 172,36 eur. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2026

Libor Duľa
predseda senátu